

חבורה בא

לע"נ אבי מורי אהרן בן מרדכי ואימי חומתי סולטנא בת שלמה ואסתר
לעילוי נשמתן של אהרן בן משה ורעייתו פרלה בת עמרם
לע"נ לוי בת סוליקא - לע"נ דוד בן י-הודה - לע"נ מימון בן שמטוב

La Mezouza dans le balcon

סוכה דף ג ע"א

מאן תנא להא דתנו רבנן: בית שאין בו ארבע אמות
על ארבע אמות — פטור מן המזוזה, ומן המעקה,
ואינו מטמא בנגעים, ואינו נחלט בבתי ערי חומה,
ואין חוזרין עליו מעורכי המלחמה, ואין מערבין
בו, ואין משתתפין בו, ואין מניחין בו עירוב, [דף
ג ע"ב] ואין עושין אותו עיבור בין שתי עירות,
ואין האחין והשותפין חולקין בו. לימא רבי היא
ולא רבנן? אפילו תימא רבנן, עד כאן לא קאמרי
רבנן ה"מ אלא לענין סוכה — דדירת עראי היא,
אבל לגבי בית — דדירת קבע הוא, אפילו רבנן
מודו דאי אית ביה ארבע אמות על ארבע אמות —
דיירי ביה אינשי, ואי לא — לא דיירי ביה אינשי

רש"י — ואינו נחלט — אלא פודהו לעולם ויוצא ציובל אם לא גאלו
כשאר קרקע בלא בנין: מעורכי המלחמה — מי האיש אשר צנה בית
חדש וגו' (דברים כ"ה): אין מערבין בו — דרך צתיסה להיות פתוחין
לחצר והרבה בתים פתוחים לחצר אחת והן יוצאין דרך חצר לרשות הרבים
נמלא החצר רשות לכולן והבתים כל אחד מיוחד לבעליו ואמרו חכמים
אין מוציאין מרשות לרשות בלא עירוב שיערב כל הרשויות להיותם רשות
אחת ותיקנו ליתן כל בית ובית שצחק פת וכולן בסל אחד ומניחין אותו
באחד מן הבתים ונעשים כולם כאילו דרין באותו בית וכל הבתים דירה
אחת ואשמעינן הכא דבית שאין בו ד' על ד' אין לריד ליתן את הפת:
ואין משתתפין בו — שתיקנו חכמים על כל חצר הפתוחה למבוי כדרך
שתיקנו עירוב לבתי החצר שיהו נותנין בשיתוף ואם בית קטן זה פתוח
לחצר שבמבוי ואין בית אחר פתוח לה אין משתתפין בו אין לריכה ליתן
בשיתוף: ואין מניחין בו עירוב — החצר לאחר שגבו אותו מן הבתים: אין
עושין אותו עיבור בין שתי עירות — דתנן במסכת עירובין (דף נז.) נותנין
קרפף לשתי עירות אם יש לו שבעים אמה ושייריים ולו שבעים אמה
ושייריים עושה קרפף לשתייהן להיות אחת שתי עירות המובדלות זו מזו
קמ"ל אמות ושלש ויש צאמצע בית נמלא אותו בית בתוך שבעים אמה
וד' טפחים לשתייהן נעשה אותו בית כעיבור להן כאשה עוברה שכריסה
בולטת ומטטרפת להיות שתייהן כאחת לכן באחת מהן שיהו שתייהן לו כ'
אמות ומונה אלפים מחוזה להן ואם יש בית פחות מד' אמות אינו חשוב
לכרפף: לימא רבי היא — דלא חשיב סוכה בציר מד' אמות: ולא רבנן —
דכי היכי דמכשרי בסוכה אלמלא דירה היא והוא הדין לכל מיילי דבית

יומא יא ע"א

תנו רבנן: "בשעריך" — אחד שערי בתים ואחד שערי
העירות ואחד שערי מדינות ואחד שערי עירות יש
בהן חובת מצוה למקום, משום שנאמר: "וכתבתם
על מזוזות בפתח ובשעריך". אמר ליה אב"י לרב
ספרא: הני אבולי דמחוזא מאי טעמא לא עבדו להו
רבנן מזוזה? אמר ליה: הנהו חזוק לאקרא דכובי
הוא דעבדי. אמר ליה: ואקרא דכובי גופה תבועי
מזוזה, דהא אית ביה דירה לשומר בית האסורין,

דהא תנאי: בית הפנסת שיש בו בית דירה לחון
הפנסת חייבת במזוזה! אלא אמר אב"י: משום
סכנה. דתנאי: מזוזת יחיד נבדקת פעמים בשבוע,
ושל רבים פעמים ביובל. ואמר רבי יהודה: מעשה
בארטבין אחד שהיה בודק מזוזות בשוק העליון
של צפורי, ומצאו קסדור אחד ונטל ממנו אלף
זוז. והאמר רבי אלעזר: שלוחי מצוה אין ניזוקין?
היכא דקביע היזקא, שאני. דכתיב: "ויאמר שמואל
איך אלך ושמע שאול והרגני ויאמר ה' עגלת בקר
תקח בידך ואמרת לזבוח לה' באתי". תני רב כהנא
קמיה דרב יהודה: בית התבן ובית הבקר ובית
העצים ובית האוצרות פטורים מן המזוזה, מפני
שהנשים נאותות בהן. ומאי "נאותות"? רוחצות.
אמר ליה רב יהודה: טעמא דרוחצות, הא סתמא
— תיבי? והתנאי: רפת בקר פטורה מן המזוזה!
אלא: מאי "נאותות" — מתקשטות. והכי קתני:
אף על פי שהנשים מתקשטות בהן, פטורין. אמר
ליה רב כהנא: ושהנשים מתקשטות בהן פטורין,
והתנאי: רפת בקר פטורה מן המזוזה, ושהנשים
מתקשטות בה חייבת במזוזה! אלא מאי אית לך
למימר, מתקשטות תנאי היא? לדידי נמי סתמא
תנאי היא

רש"י — אחד שערי מדינות — יש מדינה מוקפת הרים ויערים בכמה
פרסאות ואין יולאין ממנה אלא דרך שערים כגון ארץ הגר: אבולי דמחוזא
— שערי עיר שמה מחוזא והיו רובן ישראל: לאקרא דכובי — בנין בנוי
עליהן ונקרא כובי והשערים תחתיו עשויין ככיפה ובניין הבנוי על גבי
כיפין חזק יותר: ואקרא דכובי גופה — משום אותו בנין עצמו תבועי
השער מזוזה שדרך אותו השער נכנסין לו: משום סכנה — שלא יאמר
המלך כשפים עשיתם בשערי עירי: נבדקת — שאל נקבה או נגנבה: ואל
רבים — שערי חצירות ומדינות ועירות: פעמים ציובל — כל דבר שהוא
של רבים אין להטריח עליו הרבה שאם תטרח יחא כל אחד אומר יעשו
חציריי: בצרטבין — שם האיש ואמרי לה על שם האומנות: קסדור — שם
פקידות הוא כגון סרדיוט והוא שומר: דקביע היזקא — עלילות המושל
מזומנות תמיד: איך אלך — למשוח את דוד ע"פ הדיבור: בית אורכות —
של יין ושמן ותבואה ואין אדם לך בו: מאי נאותות רוחצות — נאותות לשון
הנאה ומשום למקום גנאי הוא שעומדות שם ערומות אין כבוד שמים
להיות שם מזוזה: אע"פ שהנשים מתקשטות — שם בבשמים וס"ד אמינא
דירה היא אשמעינן ללאו דירה היא: אלא מאי אית לך למימר — כי
פרשת נאותות מתקשטות שם ותיקשי מחני' אמתני' ונימא תנאי היא:
ויש מחייבין — והיינו תנאי וכל חד מן אמוראי מתרץ לטעמיה רב כהנא
מתרץ דבסתמא פליגי אבל מתקשטות דכ"ע חייבין ורב יהודה מתרץ
דבמתקשטות פליגי אבל סתמא דכולי עלמא פטור: ושהנשים נאותות
בהן — כלומר בית התבן ובית הבקר ובית העצים ושהנשים רוחצות בהן
ובית הטביל' אע"ג דאשמעי' מרחץ איטריד לאשמעינן בית הטבילה
אע"ג דליכא זוהמא

מנחות דף לג ע"א

ואמר רב יהודה אמר שמואל במזוזה הלך אחר היכר ציר מאי היכר ציר אמר רב אדא אבקתא היכי דמי כגון פיתחא דבין תרי בתי בין בי גברי לבי נשי

רש"י – אבקתא – אותו חור שצאיסקופה שציר הדלת סובב בו: היכי דמי – האל הלך אחר היכר ציר דרכ יהודה: כגון פתחא דתרי בתי בי גברי ובי נשי – אדם שחולק ביתו חציו להילוך אנשים המחזיקין בביתו וחציו לאשתו לעשות מלככתה כהלכע ויש פתח צין זו לזו ופתח לכל בית לרה"ר ואמר' לקמן (מנחות דף לז.) מזוזה דרך ימין לציאה ולא ליציאה והכא כפתח שצין זו לזו לא ידעינן הי ליחשוב ציאה והי ליחשוב יציאה אי יציאה מהאלי להאלי ואי מהאלי להאלי אלא הלך אחר חור שצספ שציר הדלת סובב בו ההוא כל שהחור בו חשיב בית ודרך ימין כשנכנסין בו נותנין מזוזה

משנה תורה

הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה – ו'

א עֲשֶׂה תְּנַאֲיִן יֵשׁ בְּבֵית וְאַחֵר כֶּךָ יִתְחַיֵּב הָדָר בּוֹ לַעֲשׂוֹת לוֹ מְזוּזָה. וְאִם חָסֵר תְּנַאֲיִן אֶחָד מֵהֶן פְּטוּר מִן הַמְּזוּזָה. וְאֵלּוּ הֵן. שִׁיְהִיָּה בּוֹ אַרְבַּע אֲמוֹת עַל אַרְבַּע אֲמוֹת אוֹ יֵתֵר. וְשִׁתְּהִיָּנָה לוֹ שְׁתֵּי מְזוּזוֹת. וְיִהְיֶה לוֹ מִשְׁקוֹף. וְתִהְיֶה לוֹ תִּקְרָה. וְיִהְיֶה לוֹ דִּלְתוֹת. וְיִהְיֶה הַשַּׁעַר גְּבוּהָ עֲשָׂרָה טַפְחִים אוֹ יוֹתֵר. וְיִהְיֶה הַבֵּית חָלָל. וְיִהְיֶה עֲשׂוֹי לְדִירַת אָדָם. וְעֲשׂוֹי לְדִירַת כְּבוֹד. וְעֲשׂוֹי לְדִירַת קָבֶעַ

ב בֵּית שֶׁאֵין לוֹ אַרְבַּע אֲמוֹת עַל אַרְבַּע אֲמוֹת פְּטוּר מִן הַמְּזוּזָה. וְאִם יֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְאַרְבַּע אַרְבַּע אֲמוֹת עַל אַרְבַּע אֲמוֹת בְּשׂוּהָ אָף עַל פִּי שְׂהוּא עָגַל אוֹ בַּעַל חֲמֵשׁ זְוִיּוֹת וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאִם הָיָה אַרְבּוֹ יֵתֵר עַל רַחְבּוֹ הוֹאִיל וְיֵשׁ בּוֹ לְאַרְבַּע אֲמוֹת עַל אַרְבַּע אֲמוֹת חַיֵּב בַּמְּזוּזָה

ג חַיֵּב אָדָם לְהַזְהִיר בַּמְּזוּזָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא חֹבֶת הַכֹּל תְּמִיד. וְכָל זְמַן שִׁיִּכְנֹס וְיֵצֵא יִפְגַּע בְּיַחֲדוֹ הַשֵּׁם שְׁמוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא וְיִזְכֹּר אֶהְבֵּתוֹ וְיַעֲזֹר מִשְׁנֵתוֹ וּשְׁגִיזוֹתָיו בְּהִבְלֵי הַזְּמַן. וְיַדַּע שֶׁאֵין דָּבָר הַעוֹמֵד לַעוֹלָם וְלַעוֹלָמֵי עוֹלָמִים אֶלָּא יִדְעֵת צוּר הָעוֹלָם. וּמִידָּה הוּא חוֹזֵר לְדַעְתּוֹ וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי מִישְׁרִים. אָמְרוּ חֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּפְלִין בְּרִאשׁוֹ וּבְזִרְעוֹ וְצִיצִית בְּבִגְדוֹ וּמְזוּזָה בְּפֶתְחוֹ מְחַזֵּק הוּא שֶׁלֹּא יִחַטֵּא שְׁהָרִי יֵשׁ לוֹ מְזִכְרֵי רַבִּים וְהֵן הֵם הַמְּלָאכִים שֶׁמַּצִּילִין אוֹתוֹ מִלְּחַטָּא שְׁנֵאמַר (תהילים לד ח) "הִנֵּה מְלָאךְ יְיָ סָבִיב לִירְאָיו וְיִחַלְצֵם"

שולחן ערוך יורה דעה – רפ"ו

מקומות החייבים במזוזה

א אלו המקומות שחייבים במזוזה אחד שערי בתים ושערי חצרות מדינות ועיירות רפת בקר ולולין ואוצרות יין ושמן ובית האשה ובית השותפים כולם חייבים: הגה ודוקא כשבית השותפים ישראלים אבל בית של ישראל ועובד כוכבים פטור ממזוזה (מרדכי ספ"ק דעבודת כוכבים) וכן חצירות או עיירות שמקצת עובדי כוכבים דרים שם פטורין ממזוזה (חידושי אגודה פ"ק דיומא):

ב בית התבן בית העצים ובית הבקר חייבים ואם הנשים רוחצות בהם כיון שעומדות שם ערומות אין כבוד שמים להיות שם מזוזה הגה ודוקא אלו אבל חדר ממש אפי' מקום שאיש ואשה ישנים ומשמישים שם חייב במזוזה (בתשובת מהרי"ל וכו"כ הב"י) ויש מקילין ואומרים דבכל מקום שנשים שוכבות פטור ממזוזה (ב"י בשם סמ"ק וכל בו ומרדכי סוף הל' מזוזה) ונראה לי דבמקום שהדלת מבפנים וכששוכבים שם סוגרים הדלת ונמצא המזוזה מבחוץ חייב לכולי עלמא (ד"ע בד"מ וכו"מ בתשובת מהרי"ל סי' צ"ח):

ג בהכ"נ אם יש בו דירה לשום אדם חייב במזוז': הגה ואם בית דירה בעזרה שלפני בית הכנסת העזרה חייבת ובית הכנסת פטור (ב"י בשם רבינו ירוחם)

ד בית הכסא ובית המרחץ ובית הבורסקי ובית הטבילה פטורים לפי שאינם עשויים לדירת כבוד

ה במקום שיש טינוף כגון שתינוקות מצויים שם טוב לכסות המזוזה ובמקום טהרה טוב להיות נראית

ז מרפסת שהיא דרך לעלות בה לעליות ובית שער והגנה פטורים ואם בית פתוח לאחד מאלו חייבים ויש אומרים שבית שער חייב אפילו אין בית פתוח לו (טור והפוסקים בשם ר"י)

שולחן ערוך יורה דעה – רפ"ט

מקום קביעותה וכיצד נקבעת וברכתה

ג מי שחולק ביתו לשנים ובכל חלק פתח פתוח לרשות הרבים ובמחיצה החולקת יש פתח מזה לזה במקום שעושה החור שבסף שציר הדלת סובב בו ומעמיד שם הדלתות הוא הבית ובדרך ימין שנכנסים לו קובעים אותה